

Molt humans, molt divins (XX): Cal fer-ho i és de justícia

La justícia comença per la nostra relació amb Déu, que troba el seu enfocament exacte en una actitud clau: agraïment.

30/07/2023

Jesús parla per a tothom. Els pescadors escolten amb gust parlar d'una xarxa d'arrossegament (*Mt* 13, 47-52), els agricultors s'entretenen discernint quins són els criteris perquè una llavor doni un fruit

durador (*Mt* 13, 2-9) i qualsevol mestressa de casa sintonitza amb la història de la dona que perd una moneda a casa, perquè coneix aquesta angouxa (*Lc* 15, 8-10). Amb les imatges més quotidianes, Crist sap il·luminar les veritats més transcendents. Tanmateix, també hi ha paràboles que ens poden deixar perplexos; tot i que estan formulades en un llenguatge senzill, ens situen davant de paradoxes que ens obliguen a reflexionar. «Les meves intencions no són les vostres» (*Is* 55, 8), sembla que ens vol dir de vegades Jesús.

Potser una de les històries del mestre que més perplexitat desperta és la de l'amo d'una propietat que surt aviat a contractar jornalers perquè treballin a la seva vinya (*Mt* 20, 1-16). La narració comença com es podria esperar: l'amo acorda amb els obrers el salari per a la jornada, un denari, i els envia a treballar. Al principi

sembla que estiguem simplement davant d'una consideració sobre l'aprofitament del temps i la rendició de fruits. Tanmateix, la paràbola avança i el propietari decideix contractar nous obrers en horaris més tardans, per la qual cosa treballaran una quantitat inferior d'hores. A ells, en lloc d'assegurar-los un salari determinat, els promet que els pagarà «el que sigui just» (*Mt* 20, 4).

«El que sigui just». Amb aquesta expressió es generen necessàriament expectatives en els oients i en els lectors. Un suposa que els qui van començar a treballar més tard rebran menys diners que els qui es van esforçar des de l'alba. Per això, quan els de l'última hora reben la paga d'un denari, pensem que els més matiners obtindran una recompensa més alta per la seva feina. Tanmateix, el propietari desconcerta tothom: en primer lloc,

els que van treballar poques hores, perquè reben la mateixa paga que els altres obrers; però també els de la primera hora, perquè s'esperarien un suplement anàleg sobre el sou acordat. Els més sorpresos, amb tot, potser som nosaltres mateixos, davant d'una concepció tan poc convencional de la justícia. «Que no puc fer el que vull amb el que és meu?», pregunta l'amo de la vinya (*Mt 20, 15*). Potser tampoc nosaltres no sabem com interpretar aquestes paraules.

Cal fer-ho i és de justícia

A Jesús no li interessa ocupar-se de qüestions econòmiques o polítiques: amb aquesta paràbola no pretén, per exemple, discernir les característiques d'un concepte tan complex com el de sou just. El Senyor vol, abans que res, elevar la nostra mirada cap a l'actitud misericordiosa de Déu, que acull tothom, encara que

acudeixin a ell o es trobin amb ell a última hora, com el bon lladre (cf. *Lc* 23, 43). Tanmateix, juntament amb aquest sentit fonamental, la paràbola del Mestre ens proporciona un marc narratiu per fer-nos reflexionar sobre els diferents àmbits de la virtut de la justícia en la nostra vida.

Si, com s'afirma de manera clàssica, la justícia consisteix a donar a cadascú el que és seu, el que li correspon, som davant d'una disposició interior que ressalta la nostra dimensió relacional. Llavors, convé preguntar-se, en primer lloc, què devem a Déu o com serà una relació justa amb qui és la Font de tots els béns, començant pel de la nostra existència.

La pregària eucarística de la santa Missa ens proporciona un bon punt de partida. Així resa el breu diàleg entre sacerdot i fidels amb què comença sempre el prefaci: «—

Donem gràcies al Senyor, Déu nostre.
—Cal fer-ho i és de justícia».^[1] Al principi, la gratitud i la justícia sembla que es contraposen: un regal es caracteritza precisament per ser un do immerescut. L'agraïment és el reconeixement que una persona ha anat més enllà del que estrictament li tocava. Tanmateix, davant de Déu canvien radicalment les coordenades, perquè ell és l'origen de tot el que som i tenim. Com diu sant Pau, «què teniu que no hàgiu rebut?» (1 Co 4, 7). La nostra vida com a tal és do pur immerescut; per això, respecte a Déu, l'agraïment és un deure profund. No podrem tornar-li mai el que fa per nosaltres, i en això no hi ha res d'injust. Però sí que hi ha una cosa profundament deguda, profundament justa: agrair-li-ho tot.

Descobrir que la nostra relació amb Déu està condicionada per la seva donació gratuïta i tendra ens porta a

gaudir de la vida com a fills seus i
ens allibera d'una concepció de la fe
exageradament centrada en la *lletra*
dels manaments. En comptes
d'atabalar-nos davant del que es pot
presentar com una llista infinita de
propòsits o preceptes a través dels
quals, d'alguna manera, *pagaríem* el
preu de la nostra redempció, podem
visualitzar la nostra correspondència
a l'amor de Déu com una disposició a
regalar-li tots els instants de la nostra
vida, convençut que no
aconseguirem mai agrair-li prou tot
el que ens dona. Així, per exemple, la
fidelitat a un pla de vida espiritual es
pot percebre, més que com un pes de
consciència davant d'uns
compromisos adquirits, com la
manifestació més directa de la nostra
gratitud a l'amor que Déu aboca
sobre cadascú. «Vosaltres, si de debò
us esforceu per ser justos,
considerareu sovint la vostra
dependència de Déu —perquè, què
tens tu que no ho hagis rebut?—, per

omplir-vos d'agraïment i de desigs de correspondre a un Pare que ens estima amb bogeria».^[2]

La seva justícia és més gran que la nostra

D'altra banda, una actitud d'agraïment profund a Déu ens allibera d'un desig excessiu de jutjar la seva manera d'actuar. De vegades, davant d'esdeveniments personals o socials, quan ens veiem enfrontats de sobte amb una situació que no esperàvem, pot passar que ens fem preguntes d'aquest estil: «Com pot Déu permetre una cosa així?». Potser creiem que altres persones són més beneïdes que nosaltres o que Déu sembla que no sent el que li demanem en les nostres oracions, i pensem: «Que injust». Ens comportem llavors com aquells jornalers que van treballar tot el dia i que no van encaixar la generositat *desmesurada* del propietari cap a qui

havia contractat en caure la tarda.
En comptes d'alegrar-se perquè
aquests obrers tindrien una mica de
diners per menjar, es van entristir
per la decepció de les seves
expectatives de rebre una gràcia més
gran.

Fora d'això, no té sentit donar la
culpa dels mals al Senyor. Molts
d'aquests són resultat de la llibertat
humana, de les accions i omissions
pròpies i alienes. Al costat d'això, ens
hem de convèncer en la nostra oració
que Déu és el Senyor de la nostra
vida i de la història; també que, tot i
que en realitat no ens deu res, ja que
ell és Amor, sempre està buscant el
millor per a cadascú, de vegades
transformant el mal en bé de
maneres sorprenents. Sant Joan Pau
II deia que «en certa manera la
justícia és més gran que l'home, més
gran que les dimensions de la seva
vida terrenal, més gran que les
possibilitats d'establir en aquesta

vida relacions plenament justes entre tots». ^[3]

L'oració dels qui se saben fills de Déu està marcada per la confiança en qui ens estima infinitament i sempre vol el millor per a nosaltres. Així resa Jesús a l'hort de les oliveres: «aparta de mi aquesta copa. Però que no es faci la meva voluntat, sinó la teva» (*Lc 22, 42*). Davant de les situacions que no acabem d'entendre i que potser ens causen patiment, mentre intentem buscar solucions, li podem dir al Senyor: «que es faci la teva justícia i no la meva. Sé que estic en bones mans i que al final tot serà per a bé».

La justícia és un desig i un misteri. Un desig profundament arrelat en nosaltres, però també un misteri que ens supera, en el sentit que correspon només a Déu l'última paraula sobre el que és just i les maneres concretes de restablir la

justícia. Per això tampoc no seria una actitud cristiana desitjar el càstig dels nostres enemics, com si ens correspongués a nosaltres determinar-ho, o referir-se massa fàcilment a la justícia divina per amonestar les persones que actuen de manera immoral o basen les seves vides en valors molt diferents dels nostres.

Sí, per descomptat que la fe en la justícia divina ens hauria de donar consol quan patim una injustícia o quan ens entristim per una evolució negativa del món. «Hi ha una justícia. Hi ha la *revocació* del patiment passat, la reparació que restableix el dret».^[4] Com el propietari de la paràbola, Déu compleix la seva promesa i recompensa qui ha treballat bé. Però la revelació que Déu ha fet de si mateix ens porta a confiar, alhora, que la seva misericòrdia el porta a donar sempre noves oportunitats de

conversió a qui fa el mal. «No és una justícia estricta sense més ni més, basada en càlculs teòrics, la que va portar el Fill de Déu a demanar perdó al seu Pare en el nostre nom, sinó un amor gratuït, que només té en compte el que pot fer pels altres».

^[5] Per això, l'amo de la vinya no es queda de braços plegats després de contractar els obrers matiners, sinó que fins i tot a l'hora onzena vol donar treball als qui estan a punt de perdre una jornada completa. En definitiva, com escriu sant Josepmaria, «Déu no es deixa guanyar en generositat».^[6]

Els altres són lliures

Quan es reflexiona sobre la justícia com a virtut que hauria de modelar les nostres relacions amb els altres, moltes vegades s'afirma que es tracta tan sols d'un requisit mínim per a la convivència: respectar l'altre en la seva alteritat.^[7] La justícia es podria

interpretar llavors com una actitud freda, que ressalta més les diferències entre les persones que el que tenen en comú. Mentre la caritat busca la unitat, la justícia subratllaria la separació. Tanmateix, si observem amb atenció, la relació entre caritat i justícia és més subtil.

El fet que a cadascú se li atorgui el que li correspon, com exigeix la justícia, té una relació intrínseca amb la repartició deguda dels béns, amb el compliment dels contractes i de la paraula, i amb el respecte que devem a cada persona. Es podria dir, doncs, que la justícia ens ajuda veritablement a portar una vida social pacífica, amb les regles del joc clares i sense molestar-nos els uns als altres.

N'hi ha prou amb aquesta consideració per adonar-se que no és poc, i ni tan sols tan trivial, reconèixer l'alteritat dels altres i el

dret que tenen a ser com ells volen. Així ens ho fa considerar sant Josepmaria: «Estem obligats a defensar la llibertat personal de tothom, sabent que és Jesucrist *qui ens ha adquirit aquesta llibertat*; si no ho fem així, amb quin dret reclamarem la nostra?». ^[8]

Precisament això és el que retreu l'amo de la vinya als obrers matiners, que se senten estafats: «Company, jo no et faig cap injustícia. No havíem fet tractes per un denari? Doncs pren el que és teu i ves-te'n. A aquest darrer li vull donar igual que a tu. Que no puc fer el que vull amb el que és meu? O és que tens enveja perquè jo soc generós?» (Mt 20, 13-15).

De vegades podem sentir la temptació de desqualificar per endavant les opinions d'algué que té una manera diferent de comprendre el món o que es guia per altres valors. Accentuem llavors excessivament la dimensió unitiva de

la caritat, creient que qualsevol diferència hauria de ser superada per donar cabuda al veritable amor, i confonem la justícia amb la mera igualtat. Tanmateix, «la justícia és la primera via de la caritat... part integrant d'aquest amor».^[9] Aquesta virtut ens recorda, en primer lloc, que tots tenim dret a ser com vulguem, a manifestar aquesta manera de ser cap enfora i a gaudir dels nostres propis béns. Com escriu el Papa Francesc, «cap individu o grup humà no es pot considerar omnipotent, autoritzat a passar per sobre de la dignitat i dels drets de les altres persones singulars o de les seves agrupacions socials».^[10]

Sant Josepmaria parlava sovint del numerador diversíssim de què gaudien les persones que el seguien: els diferents caràcters, les opinions i les opcions personals lliures de cadascú en matèries polítiques, culturals, científiques, artístiques,

professionals, etc. El distingia d'un denominador comú, molt petit en comparació, que eren les qüestions fonamentals de la fe i del carisma que compartien. Ens fa molt bé valorar, respectar i estimar les diferències legítimes amb les persones que conviuen amb nosaltres; «qui estima la llibertat, aconseguix veure el que té de positiu i amable el que d'altres pensen i fan en aquests amplis àmbits».^[11]

Pensar d'una altra manera suposaria caure en la subtil temptació de voler ajudar els altres des dels nostres paràmetres, sense discernir el que en realitat necessiten i, sobretot, el que els devem. Seria injust, per exemple, pagar a un dependent un sou més baix del que correspon a la feina que ha fet, simplement perquè es pensa que és millor regalar-li un premi que compensi la diferència. En aquest sentit, l'amo de la vinya no peca

contra la justícia en pagar el mateix a tothom; potser es pot pensar que té un criteri peculiar de la retribució, però en cap moment no falta a la seva paraula: els que van acordar un denari, van rebre exactament el que havien estipulat; i els altres van rebre el que a l'amo li va semblar just. Així és Déu: complidor just de les seves promeses, però també Pare generós, qui «ja en té prou amb un somriure, una paraula, un gest, una mica d'amor, per abocar copiosament la seva gràcia damunt l'ànima de l'amic».^[12]

Gaspar Brahm

^[1] Cf. *Missal Romà*, Pregària Eucarística.

^[2] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 167.

[3] Sant Joan Pau II, Audiència, 8.XI. 1978.

[4] Benet XVI, *Spe Salvi*, núm. 43.

[5] F. Ocáriz, Carta pastoral, 16.II.2023, núm. 8.

[6] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 623.

[7] Sobre l'alteritat com a dimensió fonamental de la justícia cf. J. Pieper, *Las Virtudes fundamentales*, Rialp, Madrid 1990, p. 100 s.

[8] *Amics de Déu*, núm. 171.

[9] Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 6.

[10] Francesc, *Fratelli tutti*, núm. 171.

[11] F. Ocáriz, Carta pastoral, 9.I.2018, núm. 13.

[12] Sant Josepmaria, *Via Crucis*, 5a estació.

.....

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/molt-humans-molt-divins-xx-cal-fer-ho-i-es-de-justicia/> (16/03/2026)